

NOTITIE

Onderwerp	Jaagpad
Project	Rembrandtbrug
Opdrachtgever	Gemeente Woerden
Projectcode	123497
Status	Concept 01
Datum	2 juni 2021
Referentie	123497/21-008.649
Auteur(s)	ir. R.L.M. Westerhof, ir. H. Wieringa, T. Lodder BSc, ing. D.A. van den Oudenrijn

Gecontroleerd door	ir. M.C. van Breukelen
Goedgekeurd door	ir. M.C. van Breukelen
Paraaf	

Bijlage(n)	Analyse van het jaagpad Cofinanciering

Aan	Gemeente Woerden	H. van der Kolk
Kopie	Kernteam Rembrandtbrug	

Inleiding

Op 15 oktober 2020 heeft de gemeenteraad van Woerden besloten tot het realiseren van het 'alternatief Rembrandtbrug'. De Raad draagt het college op hiervoor de benodigde ruimtelijke procedures voor te bereiden, opdat in 2024 kan worden overgegaan tot de start van de realisatie. De eerste stap in dit proces is opstellen van een bestemmingsplan. Om een bestemmingsplan op te kunnen stellen dient inzicht verkregen te worden in het ontwerp van de nieuwe verbinding.

Deze notitie gaat daarbij in op het ontwerp ter plaatse van het jaagpad langs de Oude Rijn. In de scope van het project is uitgegaan van een gelijkvloerse kruising. Gezien de cultuurhistorische en recreatieve waarde van het Jaagpad is echter ook gekeken naar de mogelijkheden om het Jaagpad middels een ongelijkvloerse kruising in te passen in het ontwerp. Daarbij zijn op basis van expert judgement de financiële en ruimtelijke consequentie in beeld gebracht.

Het doel van deze notitie is om bij het in procedure brengen van het voorontwerp bestemmingsplan ten aanzien van het Jaagpad een helder en onderbouwd uitgangspunt te hebben voor de inpassing van de weg in zijn omgeving.

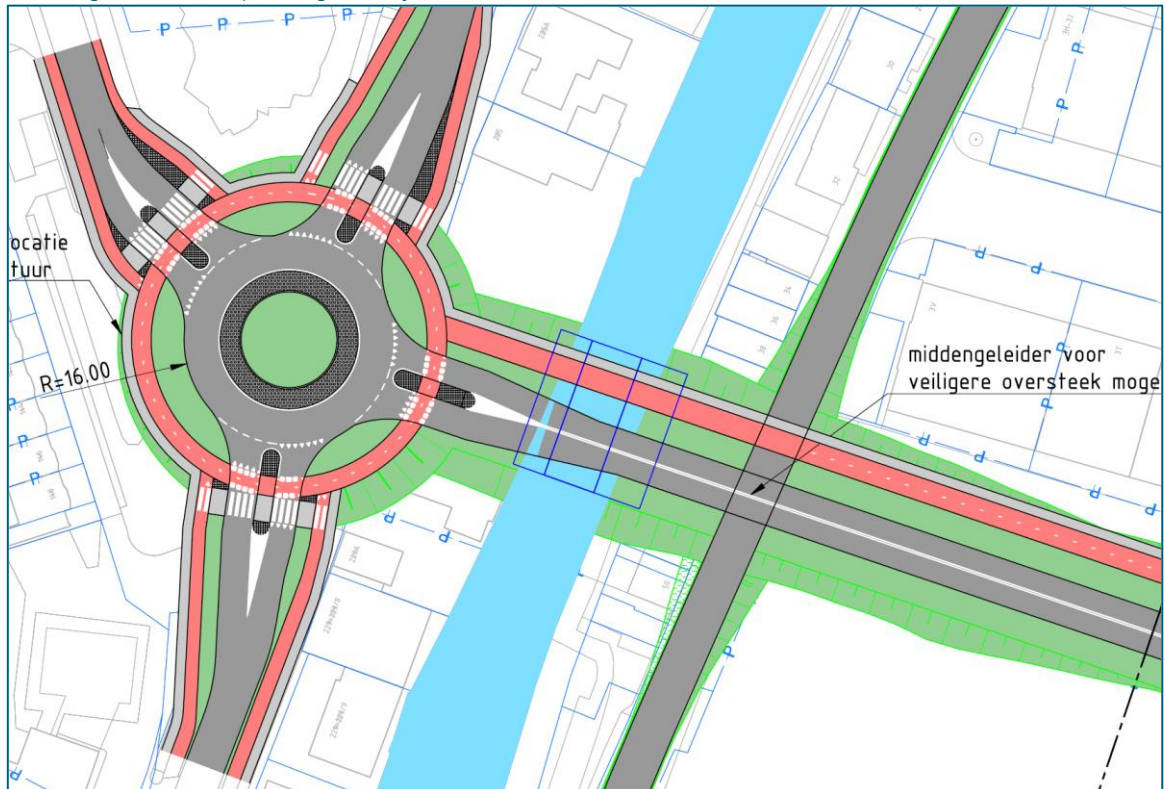
De opgave

Het Rembrandtbrugtracé kruist de Oude Rijn en daarmee doorsnijdt het tracé ook het bestaande Jaagpad. In onderstaande afbeelding is weergegeven hoe het tracé de Oude Rijn kruist. De ruimte om de Oude Rijn te

kruisen is beperkt. Er is geen ruimte om het de brug verder omhoog te halen zodat het Jaagpad op maaiveld kan kruisen. Het tracé kruist het Jaagpad op ongeveer 1,5 meter hoogte. Om het Jaagpad op maaiveld te kruisen zou de weg nog ca. twee meter omhoog moet worden gehaald. Dat is technisch niet inpasbaar in de omgeving. Het overbruggen van hoogte van de toe leidende wegen is niet inpasbaar tussen de bestaande bebouwing en eigendomsgrenzen zonder grootschalige aankoop en sloop.

Gegeven de wens om het Rembrandtbrugtracé te realiseren en de onmogelijkheid om het Jaagpad op maaiveld ongelijkvloers te kruisen is de opgave om te zoeken naar een uitvoerbaar en realistisch inpasning van het Jaagpad die eer doet aan de cultuurhistorische en recreatieve waarde van het Jaagpad (zie bijlage I).

Afbeelding 1 Schetsontwerp kruising Oude Rijn

Oplossingsrichtingen

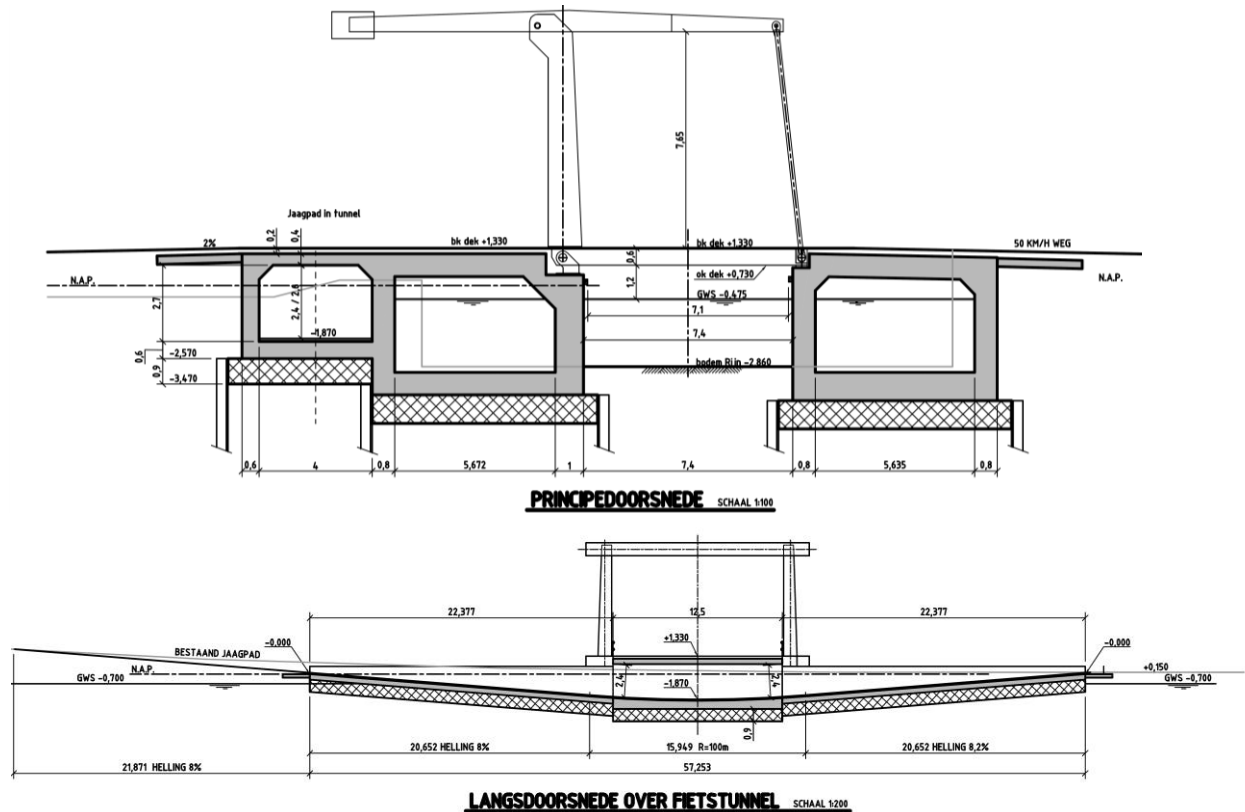
Om invulling te geven aan de opgaven zijn er drie oplossingsrichtingen op hoofdlijnen uitgewerkt:

- Oplossingsrichting 1: Onderdoorgang op land.
- Oplossingsrichting 2: Zorgvuldige gelijkvloerse inpasning.

Oplossingsrichting 1: Onderdoorgang

In de voorgaande studies is de onderdoorgang van Jaagpad onder brug voor een andere locatie reeds op schetsniveau uitgewerkt. In afbeelding 2 is dit schetsontwerp weergegeven. Dit schetsontwerp geeft een beeld bij hoe een onderdoorgang er uit zou kunnen komen te zien.

Afbeelding 2 Referentieontwerp Dwars- en Lengteprofiel

Bron: Bravo 4, schetsontwerp over de Rijn, tekeningnr. W07.01.099

Oplossingsrichting 2: Gelijksvloerse inpassing met fiets- en voetgangersoversteek

Deze oplossing bestaat uit het combineren van de oversteekvoorziening in de Barwoudswaarder met een voetoversteek ten behoeve van het Jaagpad. Uitgangspunt voor de inrichting van het gebied is dat de oorspronkelijke verbinding zoveel mogelijk in stand wordt gehouden zowel fysiek als visueel.

Beoordeling oplossingsrichtingen

Deze beide oplossingsrichtingen zijn beoordeeld op ruimtelijke kwaliteit, cultuurhistorie en de verkeersveiligheid. Daarnaast is een inschatting gemaakt van de te verwachte extra investeringskosten.

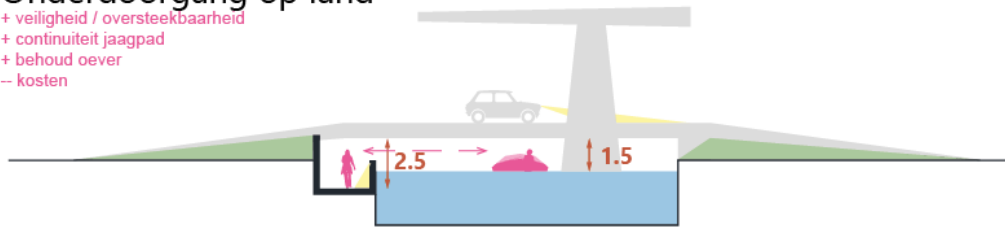
Oplossingsrichting 1: Onderdoorgang

Het toepassen van een onderdoorgang onder de nieuwe Rembrandtbrug borgt de continuering van het jaagpad als landschappelijke, cultuurhistorische en recreatieve route tot het buitengebied. Langzaam verkeer kan met een doorgang onder de Rembrandtbrug op dezelfde manier gebruik blijven maken van de route langs het water, zonder dat daarbij extra kruisingen met gemotoriseerd verkeer nodig zijn. Door bij het integrale ontwerp het zicht vanuit de onderdoorgang op de Oude Rijn open te houden ontstaat er daarnaast een verbeterde relatie met het water, doordat men op ooghoogte over het water heen kijkt. De sociale veiligheid kan op deze manier ook goed worden gewaarborgd doordat het open zicht op het water zorgt dat men niet tijdelijk uit het zicht verdwijnt in een gesloten tunnelbak. Nadeel van dit ontwerp is dat de er een waterkerende muur gerealiseerd dient te worden welke aan de veiligheidseisen dient te voldoen. Op basis van dit ontwerp is een globale inschatting gemaakt van de investeringskosten om een onderdoorgang in combinatie met de brug aan te leggen. De extra investeringskosten voor de bouw van de onderdoorgang liggen indicatief tussen de 1 en 1,5 miljoen euro. Hiervan zou mogelijk een deel (tot een maximum van 50 %) vanuit subsidies gedekt kunnen worden (zie bijlage II).

Afbeelding 3 Principe schets onderdoor op land

Onderdoorgang op land

- + veiligheid / oversteekbaarheid
- + continuïteit jaagpad
- + behoud oever
- kosten

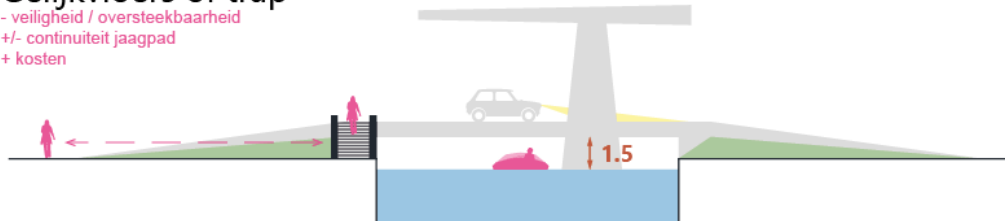
Oplossingsrichting 2: Gelijkvloerse inpassing met fiets- en voetgangersoversteek

De nieuwe ontsluitingsweg over de Oude Rijn krijgt een 50/km per uur karakter. Dit maakt, los van de taluds tot de brug dat de oversteekbaarheid voor fietsers en voetgangers, komende vanaf het jaagpad leidt tot conflictpunten. Fietsers en voetgangers kunnen in deze variant in twee fasen oversteken. Gezien de verwachte intensiteiten en de oversteek in twee fasen zijn ruim voldoende momenten om het Rembrandttracé vlot en veilig over te kunnen steken. Gezien het hoogteverschil van de brug tegenover het jaagpad zullen er aan weerszijden van het jaagpad trappen gerealiseerd moeten worden om de nieuwe brug te passeren. De fietsers worden omgeleid naar de fietsoversteek in de Barwoudtswaard. De onderbreking van het Jaagpad maakt wel dat het jaagpad zijn betekenis als continue langzaamverkeersroute én als langlopende structuur tot aan het Woerdense centrum en het westelijke buitengebied definitief verliest. In onderstaande afbeeldingen is een impressie weergegeven van de inpassing van het Jaagpad. De kosten voor een zorgvuldige inpassing van het Jaagpad worden geschat op EUR 50.000,00 - EUR 100.000,00.

Afbeelding 4 Inpassing van een verhoogde voetgangersoversteekplaats over de Rembrandtbrug

Gelijkvloers of trap

- veiligheid / oversteekbaarheid
- +/- continuïteit jaagpad
- + kosten

Afweging

Het Jaagpad heeft als verbinding van de binnenstad met het buitengebied onmiskenbaar een belangrijke cultuurhistorische en recreatieve waarde. In de toekomst zal de recreatieve waarde van het Jaagpad bij een verdere verstedelijking van de stad daarbij alleen maar toenemen als gevolg van een groeiende behoefte aan ruimte en recreatieve mogelijkheden. Vanuit het behoud van deze verbinding is het wenselijk om een ongelijkvloerse kruising te realiseren. Tegelijkertijd geldt een ongelijkvloerse kruising met het Jaagpad geen onderdeel uitmaakt van de huidige scope zoals door de gemeenteraad is vastgesteld. Het ongelijkvloers kruisen zou daarmee een extra investering vragen.

Op basis van de uitgevoerde analyse is het mogelijk om ook bij een gelijkvloerse kruising tot een zorgvuldige en veilige inpassing van het Jaagpad te komen. Dit kan daarbij worden uitgevoerd voor een fractie van de extra investeringskosten voor een onderdoorgang (50-100 duizend vs. 1-1,5 miljoen). Zelfs in het geval dat 50 % van de kosten voor een onderdoorgang uit cofinanciering komt, blijft het een flinke investering op één specifieke locatie. Deze investering is niet gekoppeld aan een visie en aanpak voor de inrichting van de Oude Rijn en het Jaagpad voor de lange termijn. Het ontbreken van perspectief van deze investeringen op de lange termijn, maakt dat op dit moment er onvoldoende aanleiding is om te zoeken naar op oplossingsrichting waarbij het langzame verkeer op het Jaagpad het Rembrandttracé ongelijkvloers kruist.

Het voorstel is dan ook om een ongelijkvloerse kruising op dit moment geen onderdeel te laten zijn van de scope van het project Rembrandtbrug en in plaats daarvan te investeren in een goede gelijkvloerse oplossing en inpassing van het Jaagpad in de omgeving.

BIJLAGE: ANALYSE VAN HET JAAGPAD

De waarden van het Jaagpad

Het Jaagpad kenmerkt zich door de historische en recreatieve waarden. Hieronder wordt hier verder ingegaan.

Historische waard

In de 17de eeuw ontstond door de economische vooruitgang behoefte aan betere en snellere transportroutes. In die tijd is de beurtvaart, een lijndienst van goederenzeilbootjes, een grote verbetering voor het vervoer van goederen. Maar de kooplieden zijn niet tevreden. Er is nu wel regelmaat, maar echt snel gaat het nog steeds niet. Die snelheid gaat omhoog als je de schepen voorziet van een 'motor', in plaats van zeilen. De motor bestaat, als de schipper het kan betalen, uit paardenkracht, of anders mensenkracht. Het paard loopt dan over een speciaal aangelegd pad langs de waterkant: het jaagpad, vaak bedekt met schelpengruis. Via een lijn wordt de schuit voortgetrokken. Los van weer en wind loopt de viervoeter zo'n 7 km/uur. De reis van Utrecht naar Leiden gaat dan twee keer zo snel: zeven uur! Met spanpaarden haal je wel 11 of 12 km/uur.

Voor die tijd is het jaagsysteem met trekschuiten een enorme technische doorbraak. Er ontstaat een heel stelsel van snelle trekschuitverbindingen. Ook Woerden zit in dat netwerk. Halverwege de zeventiende eeuw overleggen Woerden en Utrecht over de aanleg van een jaagpad langs de Oude Rijn. Leiden hoort dat en wil meedoen, zodat de verbinding kan worden doorgetrokken tot de Sleutelstad. De drie steden verdelen de kosten en eventuele verliezen, maar ook de winst op de exploitatie. De inkomsten bestaan uit vrachttarieven en tol. En het jaagpad moet je onderhouden. Bij bochten komen er 'rolpalen' waarmee een schuit keurig in het spoor blijft in plaats van tegen de oever te botsen.

Het jaagpad, dat in 1666 in gebruik wordt genomen, is meteen een succes. In het eerste half jaar van haar bestaan maken 11.334 personen gebruik van de nieuwe dienst. Dat komt omdat er nu meer afvaarten per dag mogelijk zijn en je van tevoren weet hoe laat je ergens bent. Een echte dienstregeling dus. Vergelijkbare dienstregelingen komen er vanaf Woerden naar Montfoort, Gouda/Rotterdam en Amsterdam. Ook vanuit andere plaatsen komen er schuitverbindingen met een betrouwbare dienstregeling. Zoals tussen Oudewater en Amsterdam. Bron: www.verhaalvanwoerden.nl.

Afbeelding I.1 Impressie Jaagpad

Bron: Harmelen.nu

Het Jaagpad vertelt in meerdere tijdslagen de cultuurhistorische ontwikkeling van Woerden als stad in het landschap. Het Jaagpad vormt dan ook een uniek stuk Woerdens erfgoed wat vandaag de dag als open lucht museum kan worden ervaren. Van Romeins limespad tot trekvaart tot bedrijvigheid aan het water. Voor toekomstige generaties wordt de stichting van Woerden vertelt door het jaagpad op een veilige en

ononderbroken manier van centrum tot het buitengebied te kunnen volgen. Het jaagpad is daarmee onlosmakelijk verbonden met de Woerdense identiteit.

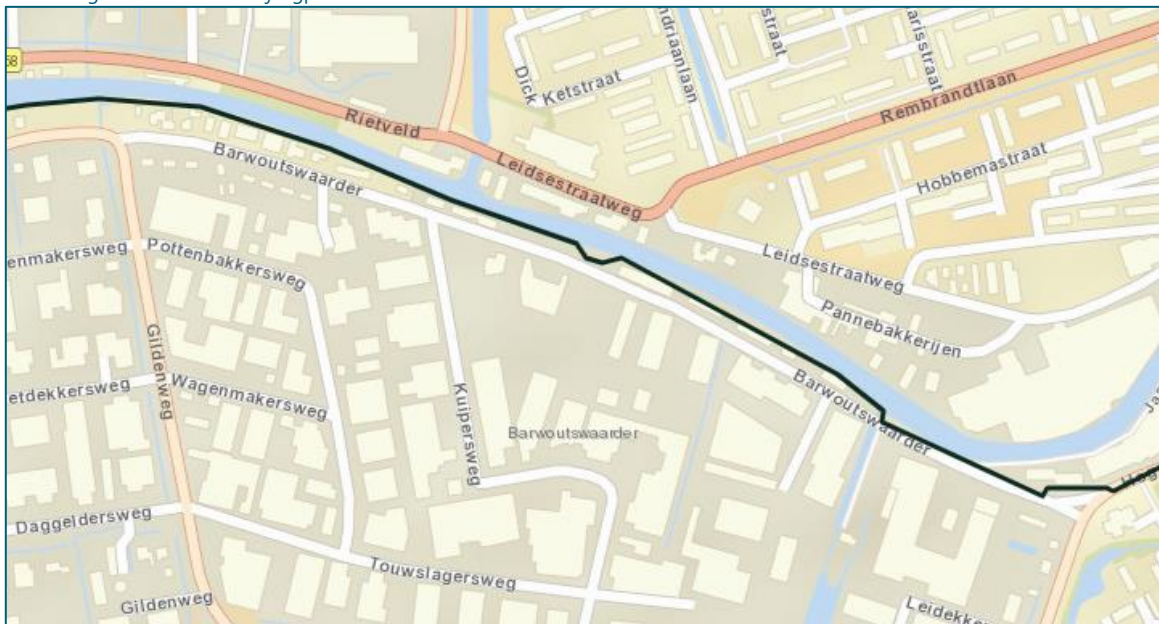
Romeinse Limesroute

Het Woerdense Jaagpad is onderdeel van de limesroute, lopende tussen Bodegraven en Harmelen. toen de Romeinen ten zuiden van de Rijn een weg bouwden: de Limes, naar het Romeinse woord voor grens. De Limes verbond de tientallen forten en wachttorens waarmee de Romeinen zich wilden beschermen tegen invallen van de barbaren uit het noorden - de Germanen. De forten (castella), wegen, havens en schepen uit die tijd liggen voor een deel nog in de bodem verborgen. De Limesroute rijgt meer dan 40 bijzondere plekken aan elkaar, meanderend door het fraaie rivierenlandschap en het Groene Hart.

Afbeelding I.2 De recreatieve route tussen Harmelen en Bodegraven via Woerden het jaagpad Bron: Beleefwoerden.com

Afbeelding I.3 Route over het jaagpad

Oud hollandse Waterlinie fietsroute

De oude hollandse waterlinie is gekoppeld aan een recreatieve fietsroute welke Alphen aan den Rijn, Bodegraven, Woerden, Nieuwkoop aan elkaar knoopt in het groene hart. De Oude Hollandse Waterlinie ontstond in de Gouden Eeuw (1600-1700). Een laag water van bij circa 40 bij 50 cm zou het land voor een leger onbegaanbaar en voor schepen onbevaarbaar maken. Deze linie liep van Noord-Brabant tot aan de voormalige Zuiderzee bij Muiden. Op de doorgangen – zoals dijken en wegen – lagen vestingsteden en kleinere posten.

Recreatieve waarde

Het Jaagpad vervult als ononderbroken en autoluwe route een recreatieve functie voor Woerden en de regio. Hoewel de breedte van het jaagpad beperkt is wordt het jaagpad door bewoners en recreatieve gebruikers verkozen boven de parallel lopende Barwoutswaarder, waar zwaar vrachtverkeer op ontsluit en goede fiets- en wandelpaden geheel ontbreken. Het Jaagpad is daarnaast verbonden aan meerdere regionale fietsroutes waaronder de romeinse limesroute tussen Bodegraven en Harmelen en de route rondom de Oude Hollandse waterlinie.

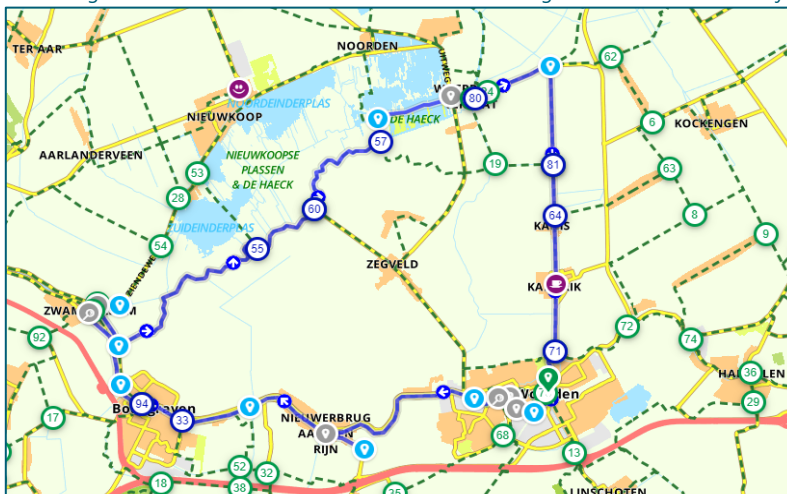
Unieke openbare ruimte aan de Oude Rijn

Het jaagpad kent als openbare route langs het water een onlosmakelijke relatie met de Oude Rijn. Waar het pad vroeger vooral een economische reden had is deze tegenwoordig meer van recreatieve belang voor het Woerdense en regionale recreatieve netwerk. De continuering van het jaagpad, lopende langs de Oude Rijn maakt dat bewoners in een verkeersluwe omgeving zich op comfortabele wijze langs dit pad kunnen bewegen en kunnen genieten van de monumenten en historische gebouwen aan weerszijden van de Oude Rijn. Waar geen bebouwing langs het water staat verbreedt het pad zich daarnaast in aangename open plekken, welke geschikt zijn om tijdelijk te verblijven. Het Jaagpad is een recreatieve en prettige verbinding van de binnenstad van Woerden naar het buitengebied.

Groen-blaauwe ader de stad uit

De Oude Rijn, welke stad en landschap met elkaar in verbinding zet vormt de belangrijkste landschappelijke drager van de gemeente Woerden. Het bijzondere is dat het jaagpad, ook in bebouwd gebied openbaar toegankelijk is waardoor de Woerdenaar en de recreant de historische structuur kan volgen als comfortabele groen-blaauwe long. Deze langzaam verkeersroute is vanuit het centrum en vanaf de Boerendijk continue ontsluiting tot het open landschap in het groene hart.

Afbeelding I.4 De recreatieve route tussen Harmelen en Bodegraven via Woerdense het jaagpad Bron: stichting groene hart

Afbeelding I.5 Recreatieve gebruikers maken gebruik van het autoluwe jaagpad

Afbeelding I.6 OV-fietsers en wandelaars kiezen het jaagpad boven de Barwoutswaarder

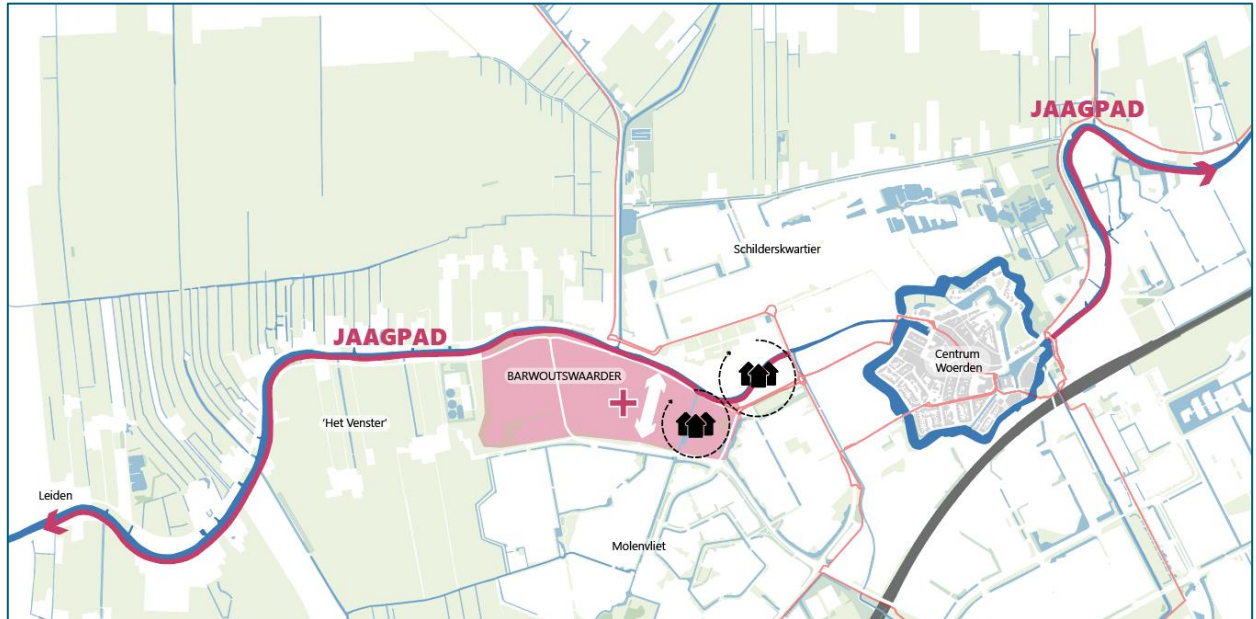
Afbeelding I.7 De barwoutswaarder biedt weinig comfortabiliteit voor fietsers en voetgangers door parkeren en zwaar vrachtverkeer

Herontwikkeling Barwoutswaarder

De langzaam verkeersverbinding krijgt een nog grotere betekenis wanneer het oostelijke deel van het bedrijventerrein, rondom het oude gemaal getransformeerd wordt tot een hoogwaardiger bedrijventerrein. Daarnaast ligt er - als potentiële binnenstedelijke inbreidingslocatie - op de lange termijn ligt hier een kans om aantrekkelijk stuk stad te maken nabij het centrum. Daarbij zou het van waarde kunnen zijn om het Jaagpad zoveel mogelijk intact te houden als lange landschappelijke verbinding tot het buitengebied. Dat zal de toegankelijkheid tot groen en het open landschap bevorderen. De ontwikkeling hiervan hangt daarbij sterk samen met de ontwikkeling van de Oude Rijnzone, waarvoor op dit moment nog geen concrete plannen bekend zijn.

Afbeelding I.8 Het recreatieve jaagpad als continue structuur tot het landschap

BIJLAGE: COFINANCIERING

Kansen op Cofinanciering

Het jaagpad maakt als cultureel-historische structuur kan op co-financiering vanuit de overheid. De erfgoeddeal en het stimuleringsfonds kunnen door de gemeente ingezet worden om meer geld vrij te maken voor een kwalitatieve inpassing van zowel het tracé als een ongelijkvloerse kruising van het Jaagpad. Hierbij is wel altijd sprake van cofinanciering tot een maximum van naar verwachting van 50% van de totale kosten.

Erfgoeddeal

Het programmabureau Erfgoeddeal zoekt aansprekende voorbeelden van projecten of initiatieven waarbij de transitieopgaven worden verrijkt door erfgoed. De projecten of initiatieven richten zich op een drietal hoofdthema's:

1. Klimaatadaptatie.
2. Energietransitie en duurzaamheid.
3. Stedelijke groei en krimp.

Bron: <https://www.erfgoeddeal.nl>

Stimuleringsfonds (open oproep vitale steden)

Het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie wil ruimtelijk beleid op alle schaalniveaus met elkaar verbinden en versterken en lanceert hiervoor de nieuwe Voucherregeling Ruimtelijk Ontwerp. De regeling heeft een looptijd van een jaar en sluit inhoudelijk aan bij de grote opgaven uit de Nationale Omgevingsvisie (NOVI). Het biedt ruimte aan circa 200 innovatievouchers, waarmee decentrale overheden en semipublieke organisaties extra ontwerpkracht kunnen inschakelen bij het verkennen en het versterken van hun beleid. Met de vouchers kunnen zij aan ruimtelijke ontwerpers en onderzoekers, en vice versa, een opdracht verstrekken voor een ontwerpend onderzoek naar de lokale consequenties van die grote opgaven.

Bron: https://stimuleringsfonds.nl/nl/subsidies/open_oproepen/open_oproep_vitale_steden_en_dorpen_1/